

I
L.S
OPTIMO DILECTISSIMOQUE PATRI

LUDOVICO-HIERONYMO RAUSSIN,

ANTIQUIORI SCHOLARUM MAGISTRO, PROFESSORI
ANTONIANO, HUIUS ACTUS PRÆSIDI;

In æternum grati animi monumentum, hos vigiliarum fructus

DICAT, VOVET ET OFFERT

Devinctissimus obsequentissimusque
Filius, JOSEPHUS RAUSSIN.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS AGITANDA DISPUTATIONIBUS,
In Antonianis Medicorum Remensium Scholis, die Jovis vigesima-
secundâ Aprilis, Anno 1779, horâ octavâ matutinâ.

An morbis chronicis minerales Aquæ Remenses?

I.

D vitam, Dei donum, una duntaxat via; ad mortem
verò patent innumera. Quis inter mortales hoc
ambiret munus, si ad millenas quibus circumcingitur
calamitates, vel leviter attenderet? O flebilis hominis
conditio! Quemadmodum vitam dolores inter
auspicatur, sic ab eâ vi laborum ejicitur: undiquè
circumstrepunt mala: ubiquè bellum & insidiæ. Ver, licet floridum,
morborum ferax, multos de medio tollit: liquores exsiccat princi-
piaque vitæ sufflaminat. Æstas torrida: frugifer Autumnus, ut par
fit mensura malorum, morbis dat ansam compluribus quibus è
viventium albo expunguntur hominum millia: non minor eorum
pagina quos scelerato frigore gelida necat Hiems. Nec mirum: vix
attingit limina vitæ Puerulus, cum adorianur eum, agmine facto,
imbecillitas, impotentia, dolor. Quid enim aliud indicant ac testantur
suspiria, querelæ, vagitus, lacrymæ. Pueritiam, Adolescentiamque
excipit molestiarum Ilias, quæ in Juvenili Virilive ætate crescunt,
vires imò acquirunt eundo: scansili tandem lege obrepit non intellecta
Senectus, (morbum continuum non immeritò dixeris) in quâ morti
quotidiè propior est vita, & animam è corpore molliter educere
Natura parat. Ad hæc ergò vitam præcipitem ducit homo, tantique

A

suam supra cætera animantia jactat præcellentiam ! Nonne melius sibi, si non fuisset natus ? Ne mussites & à querimoniis tandem abstine : bona enim sunt proxima malis. Ab Altissimo data est *Ars Iatrix*, beneficium munus tot compescendis tempestatibus idoneum. Quot enim præ se fert auxilia modò conservatrix, modò curatrix per-nobilis scientia ! Divinitus nata, eam adipisci iis solùm datum est quos æquus amavit Apollo, quique longos meditando consumpsere dies. Principiis innixa certis, falsò apud sciolos merè conjecturalis habetur. Artem sublimem dijudicare non dubitat audax Iapethi genus, cæcutiensque aspernari & negare mavult, quàm venerari & credere. Sed perperam : ab ovo ad senium morbis obsessus homo, ad ipsissimam quam modò deturpaverat artem, seriùs ociùs confugit, Virorumque in eà recoctorum implorat auxilium & sollicitat. Nec immeritò : amicam ægro porrigit manum Medicus ; rebus in arduis solus præstò est ; cuncta sedulò meditatur ; universa cautè prævidet ; quidquid ad curationem vel morbi levamen tentandum, animo forti præscribit ; omnia tandem sæpè sæpiùs faustè obtinet. Morbosos inter affectus quibus affligitur microcosmus, cùm chronici secundum saltem teneant locum ; de Concivibus benè mereri credam, si de h'isce morbis, pro meo modulo, agendo, in mineralibus Aquis Remensibus dulce solamen, quin & potens auxilium contrà exitiale illud morborum genus existere probaverim.

I I.

IN solidorum fluidorumque actione ac reactione reciproca tota ponitur animalis œconomia. Hæc inter dum adest consensus, sanitas ; si absit, morbus. Homo naturæ soboles excellentior, quem-admodum animantes cæteras, ratione, ortus dignitate formæque præstantiâ præcellit ; sic eas longævitate superaret, nisi continuo duplici hostium agmine, acutis nempe & chronicis morbis lacefferetur. Acuti autem morbi dicuntur illi qui brevi temporis spatio sua percurrunt stadia : chronici verò, de quibus hic agimus, nuncupantur illi in quibus, non nisi longo tempore elapso, ad sanitatem revocatur, vel è medio tollitur æger. Alterutros pati durum ! At acutis periculo non cedunt chronici : ab illis equidem vix percussus ægrotus, Acherontis salutatur littora ; at at ab his invasus licet lentius, vitam trahit in luctu, paulatim attenuatur ab hoste, tandemque migrat ad Avos orci victima. Verba ni credas, Nosodochia adire ne recuses, durique miles Ulyssi, à lacrymis tempera ! Ictericum cuius per totam hepatis substantiam biliari obducuntur ductus conspice. Qualis ejus habitus ! Luror deformis, torva oculorum acies, buccus faciei color, Tantalea sitis, macies sceleton, defædatis totius corporis arefcens & velut squammosa cutis, fatum leniori serpens gradu incusant immane ; &

tamen mors sæva illudit misero, quæque renuentes & invitos sæpiùs occupat, annuentem nunc relinquit. Contemiscis ! retrò fugis ! Quid ergò, si obstructionum Iliadis, si scorbuti, siphilidis, nodosæ arthritidis ; si hydropisis, paralyfis, epilepsiæ, mania, melancholiæ sexcentorumvè aliorum morborum imagines nudo pingerem penicillo ? Non immeritò igitur asseruerim cunctos morbis chronicis appetitos, mortis haud dubiè futuros esse prædam, si diutiùs curatricis scientiæ respuerint auxilia : tales enim componere fluctus, opus est Medici arduum & difficile. Reverà, eò gravioribus circumsepti grassantur symptomatibus idgenus affectus, quò magis larvati, mentitâ benignitatis specie, ægrum malèque scuros assidentes jamdudum fallunt. Tunc non una semper & eadem adhibenda est medendi methodus. Sagax & prudens Medicus multiplici armaturâ dives, hostem aperto modo, modò tacito Marte aggreditur & destruit. Inter innumera quibus luxur at medicaminum silva, pauca sed exquisitè seligit optima, quæ morbi naturæ, causis, symptomatibus novit accommodare. Nunc à Diætâ solâ, nunc à Chymiâ Pharmaciâve, nunc à Naturâ nudâ varia mutuatur auxilia & quidem efficacissima. Benè multas inter opes quas finu suo recondit, vel foras propellit Tellus fœcunda, non infimum locum occupant Aquæ diversæ minerales. Nec injuriâ : variis enim quibus scatent principiis, ad varios chronicos morbos delendos sunt idoneæ. At indiscriminatim non adducendæ sunt in usum : hæ enim hunc ægrum sublevant, quæ alium enecant. Varia, pro naturâ suâ, nomina fortiuntur : si calidæ, Thermales ; si frigidæ, Acidulæ nuncupantur. Has inter, calcariæ quædam ; quædam martiales audiunt. Harumce efficacitatem potentiamque in chronicis affectibus curandis palam exponemus, postquam causas eorum paucis enucleaverimus.

I I I.

QUAS sacro natura tegit involucro morborum causas in propatulo ponere, non cuivis datum est. Quippè quod ea quæ fidelibus subjecit oculis sensuumque juris fecit, vix certò, (etiam in consilio advocatâ Ratione) possunt dignosci. At in arduis ausisse gloriosum ! Chronicorum causæ vel internæ sunt vel externæ. Has silentio premam, cùm rarò tolli queant. Què enim sanarentur cerebri affectus ortum à pravâ craniî figurâ reposcentes ? Quænam erit medela adversus thoracorum abdominaliumve vitia quæ nascuntur ab incunabulis, à fasciis, à loricis balænatis, vix dixerim æneis, quibus pueri puellæque à teneis, crudeli matrum studio, incarcerantur ? Causæ autem internæ in proximas & remotas tribuuntur. De remotis adhuc inter Medicos ambigitur utrùm à solidis, an à fluidis sint reposcendæ ? Meliùs forsàn ab utrisque deducerentur. Proximæ verò, ex immortali BOERHAAVIO, in vitiis liquidorum sensim in

corpore natis, aut iisdem à morbo malè curato relictis, ponuntur. Multimodè vitiantur humores corporis humani; nunc scilicet acido aut austero quodam liquore; modo falsedine muiciatâ; modò alkali glutinoso inficiuntur. Horumce quæris originem? In promptu est: humores siquidem indigesti, male cusi, qui, teste fideli naturæ Interprete SYDENHAMO, innumeris diversi generis stagnationibus ansam ferre valent. Reverà, omnes inter corporis partes chronicis morbis obnoxiores, nullæ sæpiùs periculofasque tentantur, quam jecur, ventriculus, intestinalis fistula. Nec mirum: nulla morà, nullà datà quiete, officio suo vacant hæc viscera, operosumque digerendi, fecernendi, egerendi munus exequantur; gemunt insuper gulæ sub imperio: indè gastricarum functionum damnosa læsio, hepatis, glandularum mesaraicarum, cæterorumque viscerum interclusio, obstructio, debilitas ac agendi impotentia. Tot tantisque malis mederi cupis? Remedium, si quod sit, habes ad manum: præstò sunt minerales Aquæ Remenses. Nec verba damus: ad nostra convolabis vexilla, ubi nostrarum aquarum naturam operandique modum paucis pertingerimus. Medicos constat apud omnes, naturâ suâ chronicos morbos eò tendere ut vel contringantur vasa, vel erodantur vascula; ut densentur lymphæ latices sanguineaque moles dissolvatur; ut tandem quædam ex mox recensitis, connubium ineuntia, juvenis viribus, machinam totam oppugnent. Ex his ultrò sobolescunt obstructiones quibus, pro variâ diverforum viscerum debilitate, illa præ aliis plestuntur. Nunc enim totius jecoris biliarii strangulantur pori; bilis, distilato per mæandros vehiculo, spissescit in gumosæ coëtur; gypseâ mole inducuntur tubuli; serpit in dies malum, obstructisque demùm forinis omnibus, brevè cedit hepar in massam scirrhoticam eò dinaciliùs domandam, quò punitiores antiquioresque morbus egit radices. Periculum in morà: hostem ergo aggredere priusquam Medicinæ telis fiat impervius. Quoad vitia à morbis malè curatis residua, facile intelligitur quò occipit v. g. hepatitis, dùm primi morbi insultus comitem habent febrem acutam; dùm do'or gravis hepatis confinia premit croceusque color per corporis peripli etiam dispergitur. Tunc, si venæsectionibus parcat, si diluentia aliaque, variâ pro indicatione, non ahibeantur remedia; mox, nec mirum, inflammatae obstructæque jecinoris partes vel indurantur, vel ad suppurationem vergunt; unde diriores aguntur impostèrùm tragediæ, tandemque cunctis vitam vitæ fabella. His positis, post brevem Remensium Aquarum analysim, demonstrare aggrediar illis acida corrigendo, pingua & glutinosa diluendo, &c. &c., obstructiones reserare, ægrorum dolores nec-non tormina compescere, unde in chronicis sunt adhibendæ.

CAMPANIÆ in parte saluberrimâ, mediâ scilicet in valle, posita est Civitas Remorum antiquissima, clivo miti ad Orientem & Meridiem paulatim intumescente; ita ut nec hibernis torpeat pruinis, nec æstivis uratur vaporibus. Aëris simul & aquarum VIDULÆ (a) salubritate felix, Vinorum (b) præstantia, Fructuum dulcedine & copiâ jam dives, propè muros exsilit Aqua mineralis acidula ferri dotibus innumeris, non dubia vi in morbis chronicis pollens (c). Harum excellentiam apertè declarat analysis chimica. È cancellis recens haustæ, intuitu limpidæ, aquâ communi fontium urbanarum vigenti quatuor granis, unâquaque librâ, graviore, saporem leviter adstringentem & martialem sub linguâ faucibusque excitant aquæ nostrates. Gallarum accessione, sub-rubrum illicò colorem & paulò post atro rubrum induunt. Aëri libero aliquandiù expositæ, ferreas particulas ohræ sub formâ dimittunt; undè aquas acido vitriolico & magnâ mobilissimi aëris copia imprægnari constat. Granum unum & quadrantem, nec-non tùm selenitidis, tùm terræ cretaceæ tenuissimæ, tertiam grani partem tenet unaquaque aquæ libra, &c. &c. (d) Talibus ex principiis in infinitum penè divisis, exsurgit Remensium Aquarum mineralium chalybeata virtus: undè vires earum, nec-non in chronicis affectibus operandi modum eruere, minimè arduum. Equidem, cùm aquæ simplicis tanta sit ad firmandam valetudinem utilitas (e; quid non ipsi salubritatis accedet, ab admixtione substantiarum quæ seu ad accendos, seu ad fugandos morbos efficacissimæ usu quotidiano deprehenduntur? Talia sunt vitriolum martiale, terra cretacea subtilis & selenites. Quot & quantas laudes sibi vindicat ferrum in negotio tuendi sanitatis, nemo nescit: fatiscentem fibrarum

(a) De excellentiâ VIDULÆ, consule Thesim M. HENRICI NINNIN, S. Fac. Med. Remensis Doct. Recens, *An Vidula salubris?* anno 1749.

(b) Encomium Vini Remensis legitur in Titulo sibi s D. D. JOANNIS PAPTISTÆ DE REVELOIS, D. Med. Parisiensis, *An Vinum Remense sit optimum saluberrimum?* anno 1677: D. ac M. ÆGIDII CULOTEAU, Remensis Scholæ Oculi, *An Vinum Remense Buzindico suavius & salubrius?* anno 1700: M. ROBERTI-HUBERTI LINGUET, Doc. Med. Paris. *An Vinum Remense ut suave, sic salubre?* Ann. 1741.

(c) Hic fons sicut est in viâ vulgò dictâ, *Rue de Moulin*, Moletriam propè.

(d) Consule libellum cui titulus, *Examen chimique de l'Eau de la Fontaine, dite de rue de Moulin*, par M. FRANÇOIS GOURDIN, Maître Apothicaire à Reims: & *les Observations sur les vertus de ces Eaux*, par M. ROBERT FILLION, Docteur-Régent de la Faculté de Médecine. Chez J. B. JEUNEHOMME, Imprimeur du Roi 1772.

(e) Legit Thesim M. PETRI-ANTONII LEPEY, Doct. Med. Parisiensis, *An aqua potus omnium utilis?* Anno 1747: M. FRANCISCI MERY, *An salubrior Sequana?* anno 1743: Prædictam Thesim M. NINNIN, *An vidula salubris?* M. J. C. LOYER, *An gravidis aqua potus?* anno 1743, &c. &c.

tonum erigit, tollit infarctus, abnormes sistit liquidorum effluxus, lentos dividit humores, incidit crassos, tenuiores cogit, vias stringit patentiores, oclusas referat, robur ventriculo ceterisque visceribus conciliat. Vires suas Mars potissimum depromit, potentiusque agit, cum solventis acidi ope, formam salis obtinuit: hinc feliciter admodum usurpantur Tincturæ Martis LUDOVICI, MYNSICHTI, Tartarum martiatum solubile, sal Martis RIVERII, & alia idgenus à Medicis clinicis multi facta remedia vel ad sanandos, vel ad præcavendos plures chronicos affectus. Tantum si valeant Martis arte factæ præparationes, quid non expectandum à vitrioli ferro in Aquis Remensibus ab ipsissimâ naturâ deposito? Tantò sanè omnis artis producta antecellit, quantò subtilius volatiliusque acidum recondit: tunc enim vapor evanidus omnia pervadit Martemque tenuissimum alis quasi ferens, in minutissimos ductus inferit. Qui legerit hæc, jam non mirabitur quod de nostratibus Aquis tantoperè prædicem. Nec spernen æ facultates quas à cretaceâ terrâ mutuantur; hæc enim, absorbentium more, combibendis acidis in hippochondriacorum ventriculo genitis sunt accommodatissimæ. Nec minùs juvat selenites in illis soluta: siquidem easdem fibris, quas præterfluendo lambunt, sollicitandis aptas efficit. Sic motum sanguinis progressivum fovet excretionisque promovet. Quid plura? Ex his jam satis probatur nostra propositio; ut verò omnibus evidentior fiat, eam aliquot exemplis praxeos in chronicis astruere decet.

V.

A Ventriculi vitiis, ut plurimum, pendent chronici affectus: non raro gaster visceraque chylopoietica acidis turgent; hinc omnes ferè assumpti cibi acidam indolem nanciscuntur, interno calore quasi uruntur præcordia, stringitur alvus, chymus coagulatur in primis viis, borborigmis torminibusque cruciantur ægri. Hæc si diutiùs durent, chylus malè elaboratus acescit, hocque vitium secum in liquores ad machinam humanam rore benigno, leni, balsamico alluendam destinatos, transvehit; constringuntur, quin & eroduntur vasula; ac nedùm ad incrementum corporis vergat cibus, contra cedit in ejus perniciem. Quis nunc his fractus morbis, salutiferos fontes nostros adire, seque pleno cyatho proluere dubitabit? Præsertim si ad principia quibus scatent, studiosè attendat; ferri etenim partibus duris frangantur obtundenturque acidi spicula quæ à terrâ cretaceâ absorbentur. Selinitidis præsentia, quasi sale neutro, leniter sollicitatur alvus, infensique corporis humores foras eliminantur. Si verò jam latices acido imbuantur, tunc vasorum lacteorum osculis attractæ aquarum partes integrantes in alveo sanguinis communi refusæ, acidum in vasulis latens edomabunt balsamumque humoribus restituent.

Nec solis affectibus chronicis ab acido quolibet ortis, medentur Aquæ minerales. Non raro stomachi tubæque intestinalis internæ parietes mucagine quâdam, aut à genuinâ ventriculi debilitate, aut à pravâ ingestorum indole pendente, oblinuntur. Hic est ille fons morborum inexhaustus, quorum ni obites principiis, serò parabitur Medicina: brevè enim turbantur digestiones, dum succi gastrici ipsis opitulantes vix manare valent; aboletur appetitus, pondere quodam gravatur gaster, resolvitur alvus; obstructis vasis chyloferis, languet nutritio. Si temporis lapsu resorbeat intus hæc viscositas, sanguis indè spissior, lentiùs fluet; undè tot viscerum lethales infarctus. Mortis hæc germina rescindere vis? Ad tutissimam anchoram, Aquas Remenses, haud morâ confuge. Aquæ ferreis particulis fetæ, viscositates diluent paulatimque pravam fluidorum diathesim emendabunt. Ex prædictis colligere est quare obstructionibus specialiter solvendis; nec non omnibus morbis à ventriculi debilitate pendentibus, arcendis; aptæ sint Aquæ nostrates. Quantacumque sit acidularum Remensium excellentia, non perperam potandæ: quemadmodum enim alimenta nullo ordine, alienoque tempore ingesta, damni plus multò quàm commodi afferre solent; sic Aquæ à nobis decantatæ; nisi certâ die, horâ, debitâ quantitate, prælibata generali corporis præparatione, idoneâque observatâ diætâ, bibantur; morbos potiùs quàm sanitatem accersent. Hæc de causâ, non Dictionarium sanitatis, non te, non quemvis, sed prudentem Medicum consule: eo facem præferente tutissimus, ibis. Salutis ad fontem manè, orto vix sole, jejuno ventre fidens accede; Aquas per cyathos, inter quemque semi-horâ interpositâ, modò patulâ recubans sub ulmo; modò pratorum adjacentium mollem pede premens herbam; modò lætâ sub salicum umbrâ deambulans, ad quintum sextumve scyphum epota. Apage choreas agiles durave tripudia: apage convivia: apage Amasiorum conventus; amor enim non est medicabilis aquis: apage demùm quidquid placidos perturbat sensus. Abusu non infamandum præsidium remediumve aliàs profuturum, quod nusquam suâ, alienâ verò semper culpâ nocet. Potatis aquis, ad ædes lento pede redux, genticulo levi, leni quiete, refice vires. A prandio, à cænâ, alimenta dura, salsa, fumo indurata, vinum austerum prorsus exula. Angue pejus, fuge nimium frigus, calorem immodicum, aërem vespertinum, tristisque fuge affectus animi: Baccho Venerive parcius indulge. Hæc si ferves, res prosperè tibi succedent. O fortunatum terque beatum Durocortorum, cui Phœbus, Ceres, Bacchus, Diana, Pan, Pomona, Mercurius & Vidula, amico nexu consociati, uberrima sua rependunt munera! Felices Remi, cum domi habeant fontem, præ vicinis (f),

(f) Fontes Chenaiacæ, Onresiacæ, & plures aliæ in Agro Remensi sitæ.

divitem, undè sanitatem vel conservent vel reposcant! Felix ipsemet, cui, dum Atavorum Patriſve premens vestigia, me Medicinæ Conciviumque salutis totum voveo, Saluberrima Facultas Theseos indicavit materiem ipsis utilissimam. Utinam ejus voto fecerim satis, cum penso, pro viribus, absoluto; ad conclusionem fidens propero.

Ergò morbis chronicis minerales Aquæ Remenses.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. LUDOVICUS - HIERONYMUS RAUSSIN, Doct̄or - Regens, Antiquior Scholarum Magister, & Professor Antonianus.

M. HENRICUS NINNIN, Doct̄or - Regens, salubris Consilii Regii Socius; Serenissimi Principis Claromontii Comitis, dum viveret, Med. Ordinarius; necnon Regiorum Nosocomiorum Inspektor; Professor Scholarum.

M. DESIDERIUS LE CAMUS, Doct̄or - Regens, Professor Antonianus.

M. ROBERTUS FILLION, Doct̄or - Regens, Professor Mallius & Decanus.

M. JOANNES - BAPTISTA - PETRUS - HENRICUS CAQUÉ, Doct̄or - Regens, Professor Scholarum.

M. VALENTINUS - MARIA LAIGNIER, Doct̄or - Regens, Professor Scholarum.

M. JOANNES - CLAUDIUS NAVIER, Doct̄or - Regens, Regiæ Scientiarum & Artium Aca.lemiæ Catalaunensis Socius.

Proponebat Remis, JOSEPHUS RAUSSIN, Remus, in utroque Jure Licentiatus, nec-non in Majori Ordine Medicinæ Baccalaureus, Theseos Autor.

A. R. S. H. M. DCC. LXXIX.

PRO LICENTIATU.